

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA MATEMATIKY, FYZIKY A TECHNICKÉ VÝCHOVY

**TVOŘIVÉ NÁMĚTY ZE SVĚTA PRINCEZEN
PRO ROZVOJ JEMNÉ MOTORIKY DĚTÍ V MŠ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Natalie Lukešová

Předškolní a mimoškolní pedagogika, Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: PhDr. Petr Simbartl Ph.D.

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 8. dubna 2022

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu PhDr. Petru Simbartlovi, PhD. za odborné vedení mé bakalářské práce, převážně za jeho cenné a užitečné rady. Také za velice dobrou a rychlou komunikaci, trpělivost a ochotu. Dále bych chtěla poděkovat Mateřské škole Drobeček, kde jsem měla možnost realizovat praktickou část mé bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD.....	2
1 STRUČNÝ POPIS VÝVOJE JEMNÉ MOTORIKY	3
1.1 MANIPULACE.....	3
1.2 FORMY MANIPULACE	3
1.3 MANIPULAČNÍ FUNKCE Z HLEDISKA ONTOGENEZE.....	4
2 RENESANCE.....	7
2.1 ANNA BOLEYNOVÁ (1507-1536)	7
2.2 ŽENSKÁ MÓDA VE ŠPANĚLSKU	8
2.3 ŠPANĚLSKÁ MÓDA VE FRANCII	8
2.4 ŠPANĚLSKÁ MÓDA V ANGLII.....	9
2.5 ŠPANĚLSKÁ MÓDA V ITÁLII.....	9
2.6 MÓDNÍ DOPLŇKY V RENESANCI.....	9
2.7 DOPLŇKY VE ŠPANĚLSKU	9
2.8 DOPLŇKY VE FRANCII	10
3 STRUČNÝ POPIS VÝROBY, HISTORIE A POUŽITÍ MATERIÁLU (PAPÍR, KORÁLKY).....	11
3.1 PAPÍR.....	11
3.1.1 Historie papíru	11
3.1.2 Výroba papíru.....	12
3.1.3 Druhy papíru.....	13
3.2 KORÁLKY	14
3.2.1 Historie	14
3.2.2 Materiály na výrobu korálek	14
3.2.3 Druhy skleněných korálek.....	16
4 SADA NÁMĚTŮ NA VÝROBKY (TVOŘENÍ PRO MALÉ PRINCEZNY) PRO DĚTI V MŠ VČ. METODICKÝCH POKYNŮ.....	18
4.1 NÁMĚT Č. 1.....	19
4.2 NÁMĚT Č. 2.....	20
4.3 NÁMĚT Č. 3.....	22
4.4 NÁMĚT Č. 4.....	23
4.5 NÁMĚT Č. 5.....	24
4.6 NÁMĚT Č. 6.....	26
4.7 NÁMĚT Č. 7.....	27
4.8 NÁMĚT Č. 8.....	29
4.9 NÁMĚT Č. 9.....	30
5. TESTOVÁNÍ NÁMĚTŮ.....	32
4.1. NÁMĚT Č. 1.....	32
4.2. NÁMĚT Č. 2.....	33
4.3. NÁMĚT Č. 3.....	34
4.4. NÁMĚT Č. 9.....	35
4.5. NÁMĚT Č. 6.....	36
ZÁVĚR	38
RESUMÉ A CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ.....	39
SEZNAM LITERATURY.....	40
SEZNAM OBRÁZKŮ	41
PŘÍLOHA Č.1	I

ÚVOD

V dnešní době se v některých mateřských školách objevuje stále více netradičních témat, kterými se paní učitelky s dětmi zabývají. Téma princezen právě patří mezi netradiční témata, a to je také obsahem mé bakalářské práce.

Tvoření je dobrý způsob, jak u dětí v mateřské škole můžeme rozvíjet jemnou motoriku.

Téma princezen se v mateřských školách moc neobjevuje, částečně se vyskytuje při tématu pohádek. V mé bakalářské práci naleznete sadu devíti námětů. V námětech děti nejčastěji pracují s papírem, a to například trháním, mačkáním, vystřihováním atd. Papír patří mezi materiály, které jsou v mateřské škole běžně používané a děti ví, jak s ním pracovat. Děti znají princezny především z pohádek, ale je také velice důležité jim ukázat nějaké reálné princezny z historie.

Cílem mé bakalářské práce je vytvořit sadu námětů, následně otestovat alespoň 50 % v praxi.

Tato práce je rozdělena na pět kapitol, přičemž první tři jsou věnované teoretické části a zbylé dvě jsou věnované praktické části. V první kapitole teoretické části se zabývám jemnou motoriku, manipulačními dovednostmi a ontogenezí těchto dovedností. Ve druhé kapitole se zabývám odíváním a ozdobnými prvky v období renesance ve Španělsku, Itálii, Francii a Anglii. V poslední kapitole mé teoretické části jsem se zabývala historií, výrobou a druhy papíru a korálků. Praktická část je věnovaná sadě devíti námětů na téma princezen v mateřské škole a následnému otestování pěti námětů v prostředí mateřské školy. Praktickou část jsem realizovala v mateřské škole Drobeček v Plzni většinou se sedmi dětmi ve věku od čtyř do šesti let. Na činnosti jsem si vždy brala všechny děti ze třídy.

Při realizování praktické části se budu snažit dětem přiblížit a ukázat, jak vypadaly princezny dříve a jaké dnes známe z pohádek. Představím dětem renesanční princeznu a společně budeme hledat rozdíly mezi novodobou a renesanční princeznou. Budeme také zkoumat specifické zdobení na šatech, doplňky a účesy.

1 STRUČNÝ POPIS VÝVOJE JEMNÉ MOTORIKY

„Jemná motorika je definována jako schopnost obratně, kontrolovaně manipulovat malými předměty v malém prostoru.“ Patří do ní všechny pohybové aktivity, které jsou prováděny malými svalovými skupinami, především pomocí rukou, ale i nohou či ústy. Vyžaduje se zde přesnost při plnění motorického úkolu. K jemné motorice řadíme manipulační aktivity, grafomotoriku, logomotoriku, oromotoriku, mimiku a vizuomotoriku. (Vyskotová, str.10)

Vývoj motoriky v předškolním věku spočívá především v rozvíjení již existujících dovedností. Jemná motorika se v tomto období také velice rozvíjí a vylepšuje. Děti dokážou manipulovat se stále menšími předměty s velkým množstvím detailů. To, že dítě dokáže lépe manipulovat s předměty, ho vede k větší zručnosti při výtvarných aktivitách, jako např. v kresbě. Dítě v tomto období lépe ovládá tužku a s tím souvisí i to, že se dítě většinou brzy naučí psát první písmena. (Blatný, str.78)

1.1 MANIPULACE

„Manipulace je manuální činnost při vykonávání složitých operací, odborný způsob zacházení s objektem.“ Jde tedy o schopnost dělat koordinačně složité pohyby, rychle si je poté osvojit a poté podle měnících se předpokladů modifikovat. Manipulovat nemusíme pouze rukama, ale můžeme i jinými částmi těla pomocí drobných svalů jako např. ústa, nohy). Často termín manipulace používáme při vyjádření toho, že ruce pohybují s nějakým objektem, aby vykonaly požadovanou věc. Můžeme objektem pohybovat v ruce, mezi oběma rukama nebo obě ruce drží objekt a pohybují s ním v prostoru. Člověk je díky manipulaci schopný přetvářet svět kolem sebe. „Člověk je schopen se díky manipulaci sytit, šatit, pečovat o sebe i o jiné živé bytosti (lidi, zvířata).“ (Vyskotová, str.10,11)

1.2 FORMY MANIPULACE

Formy manipulace se navzájem kombinují a prolínají, vždy ale na základě zvolené strategie. K těmto formám patří různé druhy úchopů, úderů a tlaku prsty a dlaní. Při manipulaci může člověk používat jednu nebo obě ruce, když používá jednu nazýváme to monomanuální činnost, pokud člověk používá obě ruce nazýváme to bimanuální činnost. I když si to neuvědomujeme, je většina činností prováděna za pomoci obou rukou. Někdy si ještě navíc musíme pomoci oběma nohama (např. hra na klavír, řízení auta), anebo ústy (pití ze sklenice pomocí brčka) Poté v rámci jemné motoriky hovoříme o pedipulaci nebo oropulaci. Pedipulace je záměrná aktivita, při které používáme zejména krátké svaly nohou. Oropulace je manipulační aktivita prováděná pomocí úst. (Vyskotová, str. 11,12)

1.3 MANIPULAČNÍ FUNKCE Z HLEDISKA ONTOGENEZE

Vývoj jemné motoriky je velice důležitý pro ukázání normy, patologie či opožděného vývoje dětí. Počátky můžeme vyzorovat již v prenatálním období. Na toto období navazuje ještě novorozenecké, kojenecké, batolecí, předškolní a školní věk.

Vývoj jemné motoriky a koordinace mezi prsty a rukou probíhá během první dekády života dítěte. Hra a podobné činnosti při nichž děti používají ruce jsou jejich přirozenou aktivitou, a právě hra nás může informovat o zralosti nebo o poruše centrálního nervového systému. V ontogenezi člověka hraje důležitou roli také motorické učení, tj. specifická forma učení, kdy si dítě osvojuje pohybové dovednosti, včetně vědomostí o pohybové činnosti a rozvíjením pohybových schopností. (Vyskotová, str. 26)

V prenatálním období vzniká základ horních končetin. Končetiny mají ploutvovitý tvar a rozdělení jednotlivých prstů vzniká růstem v pěti oddělených paprscích. Prsty nejprve spojuje kožní řasa, která ale později vymizí. Prsty jsou kompletně vyvinuty již na konci druhého měsíce vývoje plodu. Ve třetím měsíci se poté začínají vyvíjet nehty. Již nenarozené dítě může pohybovat, jak horními, tak dolními končetinami, ale i celým tělem.

V postnatálním vývoji je vývoj jemné motoriky spojen s primárním rozvojem poznávacích procesů. Dítě potřebuje s podněty manipulovat, poznávat je a objevovat. V prvních měsících začínají děti postupně koordinovat své reakce. Novorozenec dokáže záměrně podržet předmět, který mu vložíme do ruky, jedná se zde o tzv. reflexní úchop, který vzniká na podkladu úchopového reflexu. Reflexní úchop v prvních dvou měsících velice dominuje, poté ale začne slábnout a postupně vymizí. Ve čtyřech týdnech se dítě začíná opticky orientovat a tím začíná motorická ontogeneze dítěte. Optická orientace se začíná projevovat v 6. a 7. týdnu celkovým pohybem, který přichází v tzv. postoj šermíře. Jde o snahu kojence uchopit všechno, co vidí. Zhruba v osmi týdnech se začíná projevovat vleže na zádech koordinace ruka-ruka. Vzniká zde souhra všech prstů obou rukou. Dítě si ohmatává prsty druhé ruky těsně před obličejem, tak zjistíme, že spolupracují obě hemisféry. Tento vývoj můžeme pozorovat pouze u zdravého a bdělého dítěte. Tato činnost nemůže být nacvičená, ale je pouze výsledkem přirozeného vývoje motoriky jedince. Vědomý úchop se u dětí projevuje až okolo čtyř měsíců ve formě palmárního úchopu. Při tomto úchopu jsou všechny prsty sevřeny kolem předmětu. Při přechodu mezi prvním a druhým trimenem se objevuje cílený pohyb, kdy dítě dává uchopený předmět k ústům.

V prvních šesti měsících se právě díky vkládání předmětů do úst vytváří tzv. intraorální a periorální prostor a další jiné prostory, které souvisí se specifickými aktivitami, které se vztahují k uchopování. Od dvacátého týdne věku dítě uchopuje předměty do celé dlaně,

poté začíná i uchopované předměty předávat z jedné ruky do druhé. Na konci druhého trimenonu zcela vymizí úchopový reflex. Ve třetím trimenonu už dítě začíná vnímat předměty na větší vzdálenost v prostoru. V tomto období dítě začíná používat pinzetový úchop. V desátém měsíci už může dítě uchopovat konečky prstů, získává zájem uchopovat drobné předměty např. kuličky, drobký.

V batolecím období se dítě osamostatňuje. Svě motorické schopnosti dítě v tomto období uplatňuje dvěma způsoby: zaprvé hromadí všechno, co mu přijde zajímavé a zadruhé zahazuje všechno o co zájem nemá. Využívá horní končetiny při hře i při denních činnostech např. strká předměty do hrníčků, staví vysoké věže nebo jí pomocí prstů. Od patnáctého měsíce dítě drží samo hrníček a pije z něho, od osmnáctého měsíce dovede obracet listy v knize po několika stránkách. Od dvou let už zvládá obracet po jedné stránce. Mezi prvním a druhým rokem můžeme pozorovat základy grafomotorického vývoje, kdy dítě drží velice křečovitě, dlaňovým úchopem pastelku. Pohybuje celou paží, střídá ruce a často experimentuje. Ve dvou letech dítě zvládá dítě špetkový úchop, dovede navlékat velké korále, samostatně se nají pomocí lžičky, zvládá držet tužku a čmárat.

Předškolní věk je charakteristický po zpomalování vývoje. Psychomotorický vývoj začíná být plynulejší, dozrávají zde motorické funkce ruky a pohyby jsou koordinovanější. Od tří let většina dětí začíná docházet do mateřské školy. Je to období kdy se u dětí zvětšuje samostatnost, objevování světa mimo domov a období kolektivních her. Dítě se v tomto období učí novým dovednostem a při nich se zdokonalují i manipulační dovednosti. Dítě se dokáže samo krmit, zapínat a rozepínat knoflíky, svlékat a oblékat si části oděvu, umí si zavázat boty. Začíná také stříhat nůžkami nebo vybarvovat předlohu štětcem. V tomto období velice často napodobuje chování a činnosti blízkých osob. Grafomotorické schopnosti se v tomto období vyvíjí podobně jako ostatní části jemné motoriky. Dítě začíná uchopovat věci, i psací náčiní a provádí s ním pohyby, které se postupně zpřesňují, dostávají cíl a směr. Začíná se velice rozvíjet kresba. Velmí záleží na tom z jakého materiálu je psací náčiní, které dítě používá. Zpočátku je důležité volit měkčí material jako jsou např. voskovky, ty umožňují dítěti start ke správnému tužkovému úchopu. V pěti letech dítě dokáže nakreslit postavu s trupem a končetinami, umí vybarvovat podle zadané předlohy. Obléká se samo, zvládá zapínat a rozepínat menší knoflíky, je schopno vystříhat různé tvary. Pětileté dítě by mělo správně držet a používat psací náčiní, tato dovednost je důležitá pro vstup na základní školu. Mezi pátým a šestým rokem kreslí postavu i s malými detaily, dítě začíná chápat velikost a vztahy mezi jednotlivými částmi těla, zná některé geometrické tvary a tiskací velká písmena.

Psychomotorický vývoj jednotlivých dětí, které navštěvují mateřskou školu neprobíhá zcela rovnoměrně, vývoj u chlapců a dívek je také odlišný. U dívek mezi čtvrtým a pátým rokem jsou většinou mírně vyvinutější řečové funkce. U chlapců jsou to prostorové funkce. (Vyskotová, str. 26–36)

2 RENESANCE

„Renesance se dotkla všech aspektů umění a kultury v Evropě, samozřejmě ovlivnila i oblečení. Historici se většinou shodují, že se renesance zrodila v Itálii, ve Florencii, v 15. století a postupně se rozšířila do ostatních zemí Evropy. V umění ji charakterizuje zvýšený smysl pro realismus a, což bylo nejdůležitější pro odívání, změna představ o znázornění anatomie člověka. Ta byla založena na znovuobjevených ideálech antických Řeků. Vedoucí slovo v renesanční módě měla rostoucí nádhera evropských dvorů v Itálii, Francii, Německu a zvláště ve Španělsku, které v 16. a na počátku 17. stol. dominovalo.“ (Nejedlá, str. 97) Vybrala jsem příklad jedné královny, která nosila jeden velice významný doplněk, který se nosil v období renesance.

2.1 ANNA BOLEYNOVÁ (1507-1536)

Anna Boleynová byla manželkou anglického a irského krále Jindřicha VIII. Král se po její smrti oženil s dalšími třemi ženami. Úlohu královny tedy vykonávala pouze tři roky před svou smrtí, a to tedy od roku 1533.

Anna byla dcerou diplomata a krále si získala, když jí bylo málo přes dvacet let a to tak, že dělala dvorní dámu jeho první manželce. Čtyři měsíce od jejich seznámení se vzali. Jejich manželství bylo však kratší, než se předpokládalo. Anna totiž, stejně jako Kateřina, nedokázala dát Jindřichovi následníka trůnu. Po několika nevydařených těhotenstvích porodila holčičku, Alžbětu I. (budoucí královnu Anglie). Tvrdil o ní, že je neplodná, a tak ji velice brzo nahradil novou ženou. Obvinil Annu ze zrady a čarodějnictví. V dnešní době historikové považují tyto obvinění za smyšlené, ale tehdy se to považovalo za pravdu a královna byla popravena 19.5. 1536. Před smrtí ještě mluvila s králem a řekla o něm, že je dobrý a milosrdný panovník. Král se ale jedenáct dní po její smrti znova oženil se třetí z jeho šesti manželek.

Anna Boleynová si vlasy příkrývala zvláštní čapkou. Tento čepec dodnes nese název „tudurovský“. Používal se již od dob středověku a jeho hlavní účel bylo zakrýt uši. Na anglických dvorech se v době renesance objevuje jako módní doplněk. Tyto čapce bylo často tak tuhé, že dělaly dojem jako kdyby měly uvnitř kovovou konstrukci. Velice často byl vyrobený ze sametu, benátské krajky a zlatého brokátu. Čepec Anny Boleynové byl kromě krajky ještě zdobený řadou perel. (Rotondi, str. 36)

Obrázek 1 Anna Boleynová

2.2 ŽENSKÁ MÓDA VE ŠPANĚLSKU

V 16. stol. španělská móda ovlivňovala i další země Evropy. Silueta ženského oblečení je podobně rozložená jako mužská. Velice potlačuje přirozené proporce a dostává se do podoby dvou kuželů, užší stranou do sebe zasazených. Ani tzv. živůtek se moc neliší od pánského kabátku, má totiž stejně rozšířená ramena a útlý pas. K živůtku je připojena sukně, která představuje první krinolínu v evropské historii. Krinolína je sukně, která je rovná, je bez záhybů, v pase je velmi úzká a směrem dolů se trychtýřovitě rozšiřuje. Tyto sukně musely být silně vyztužené např. plstí, mořskou trávou, anebo kovovými obručemi a podložena spodničkami. Krinolíny se v dalších proměnách módy vrací, vždy však v nových podobách a stále mohutnější. Živůtek je novou součástí oděvu. V následujících staletích má ženský korset a živůtek ženské vnady zdůrazňovat, španělský je velice potlačuje. Je totiž vyztužený kosticemi a zcela plochý. Živůtek má úzké rukávy, které sahají až k zápěstí a jsou velice často zdvojené visícími „falešnými“ rukávy. Tzv. husí břicho je stříhová součást živůtku, která lichotí postavě a utváří trup vyšší a opticky zeštíhluje postavu. (Kybalová, str. 109–113)

2.3 ŠPANĚLSKÁ MÓDA VE FRANCII

Ženy ve Francii uvolnily španělskou siluetu, jelikož se, že se nechtěly vzdát výstřihu, a tak odhalují šiji i ruce. Pozměnila se zde i podoba sukně, která dostává místo tvaru kužele, tvar

sudu. Pod sukni přímo po pás se vkládají věncovité vycpávky. Na rozdíl od španělské sukně je francouzská sukně nabíraná a okruží se mění v měkčí. (Kybalová, str. 119)

2.4 ŠPANĚLSKÁ MÓDA V ANGLII

Ženský oděv má často hlubokou dekoltaž, která je lemovaná dvojitým stojatým límcem. Živůtek směřuje do úzké, velmi ostré špičky, úzce svírá pas. Rukávy jsou nejen rozšířené v ramenou, ale také převyšují výšku ramen. Rukávy mají často volně visící druhé falešné rukávy. Sukně má patrnější sudovitý tvar než ve Francii a je také kratší, než jakou by strpěl španělský dvůr. (Kybalová, str. 122–124)

2.5 ŠPANĚLSKÁ MÓDA V ITÁLII

Nejvolněji ze všech zemí přijímá španělskou módu Itálie. Ženská sukně zde není aranžovaná s tuhou konstrukcí, ale volně splývá. Živůtek zde zůstává uvolněný a je poměrně odvážně dekoltovaný. Zvláštní kapitolou začíná být v Itálii prádlo, což je oděvní součást, která byla doteď jen málo nebo vůbec neznámá. Ženy pod široké sukně nosily spodní kalhoty, což byly kalhoty ke kolenům, které byly velice podobné těm, co nosili muži. (Kybalová, str. 125–127)

2.6 MÓDNÍ DOPLŇKY V RENESANCI

V tomto období se také objevuje větší množství doplňků. Základem je kapesník, který se nepoužíval k utírání nosu, ale nosily se jako ozdoba v ruce. Dalším doplňkem se stávaly rukavice, rukávníky nebo podšité rukávy. Začaly se zde objevovat i vějíře, které byly péřové, papírové a některé z nich už i skládací. Zvláštní ozdobou byly růžence, které nosili muži i ženy. Tyto růžence byly vyráběny z různých materiálů např. z křišťálu, perel, ze skla, pozlacené, ze dřeva, z korálů atd. Mnohokrát byly oděvy zdobené kožešinami např. z králíka, berana anebo se vzácnějších zvířat jako je např. norek, vlk nebo rys. (Kybalová, str. 86–87)

2.7 DOPLŇKY VE ŠPANĚLSKU

Okruží je typický společný prvek oděvů mužů i žen. Jde o vysoký límec, který těsně obepíná krk, a tak musí být účes co nejhladší a je zdoben buď šperkem nebo téměř mužským malým cylindrem. Doplnky, které se, jak už jsem říkala staly nedílnou součástí oděvu jsou vějíř a krajkový kapesník. Stejně důležité jsou také šperky, ať už ty, co jsou přišité na oděv nebo v podobě řetězů, prstenů a spon. K ženskému oděvu patří také gamurra, což je plášť, který je vepředu otevřený, sepnutý jen u krku nebo na hrudi a má krátké balonové rukávy. Tento plášť má stojatý límec, který je tvarovaný tak, aby pod ním

mohlo být okružní. V této době se nosily také slavnostní přehozy nebo tzv. ropy, což byl plášť velice podobný gramurra, ale byl zcela otevřený. (Kybalová, str. 114–115)

2.8 DOPLŇKY VE FRANCII

Na francouzském dvoře se začínaly objevovat na poněkud volnějším účesech malé pokrývky hlavy, jakési čepčky. Jeho vznik byl odvozován z tzv. stuartovského čepce. (Kybalová, str. 120)

3 STRUČNÝ POPIS VÝROBY, HISTORIE A POUŽITÍ MATERIÁLU (PAPÍR, KORÁLKY)

První část této kapitoly je věnovaná papíru. Naleznete zde popis výroby, historii a použití tohoto materiálu. Druhá část této kapitoly je věnovaná korálkům.

3.1 PAPÍR

„Obecně rozumíme papírem relativně tenkou stejnoměrnou vrstvu vláken (převážně rostlinného původu) vodou naplavených na síto, zplstěných, odvodněných a usušených.“
(Kocman, str. 6)

3.1.1 HISTORIE PAPÍRU

Papír, který byl podobný tomu, co používáme dnes, zná lidstvo od 2 st. n. l. Vynalezli ho v Číně, poté prošel plynulým vývojem od zplstňování a slepování destiček z různých materiálů až do dnešní podoby.

První zmínky o materiálu, který byl podobný papíru jsou z roku 1800 př. n. l., kdy se v Egyptě používala rostlina zvaná papírovník neboli papyrus. Lidé ji pěstovali v močálech v okolí Nilu. Nejprve se stébla rostliny zbavila kůry a lýka, a tak vznikla pouze bílá, až 5 m dlouhá dřevina. Dřevina se rozřezala na tenké pásy a ty se poté kladly vedle sebe a křížem přes sebe. Takto rozložené pásy se poté musely rozklepávat, aby se vyrovnala tloušťka. Pásy se pak lepily uvolněnými šťávami, škrobem či moukou. Nakonec už se jen papyrus usušil a leštil. Tyto archy se nejčastěji používaly na významnější dokumenty v podobě tzv. svitků. Myové a Aztékové vyráběli podobný materiál jako Egypťané. Používali na to však výtazky z moruše, agáve nebo palmy. Výroba těchto archů byla na podobný způsob jako v Egyptě. Ve starověkém Římě lidé používali pro záznamy pergamen, což je čistá oslí, kozí nebo ovčí kůže, která je usušená a uhlazená. Pergamen se ve světě používal až do doby, kdy byl nahrazen papírem. Pergamen byl však materiál velice drahý a hodnota kniha psaných na pergamen se rovnala hodnotě celé vesnice.

Ve 2. stol. n. l. se začal papír používat v Číně. S jeho výrobou začali budhističtí mniši, kteří ho z počátku používali jako obaly a toaletní papír. K výrobě právě zplstěného papíru používali různé rostliny jako je např. rýže, ramie, kopřiva, konopí, sláma, bambus, ale často také hadry z tkalcoven. Stébla rostlin se nejdříve namočili, uvolnili lýko, které se později drtilo v kamenném hmoždíři. Tento materiál se ředil vodou a poté se čerpal do formy, ve které se vyráběl arch papíru. Po vyjmutí z formy už se jen vysušil a později se klížil škrobem a želatinou. Tajemství se v Číně udrželo skoro 500 let.

V 8. stol. začali Arabové vyrábět papír z hadrů a provazů. Koncem 9 stol. a začátkem 10 stol. již existovaly papírny v Damašku a Bagdádu. Odtud se výroba papíru rozšířila přes severní Afriku až do Španělska a poté do Evropy. Ve 12. stol. znali výrobu v Itálii, ve 14. stol. poté ve Francii a Švýcarsku.

Na našem území se papír začal vyrábět ve 2. pol. 14 století, kdy v Českých zemích vládl Karel IV. Zprávy o výrobě papíru jsou do roku 1490 jen domněnkami. První doložení papírna vznikla ve Zbraslavi u Prahy za vlády Václava IV. Poté se papírny začaly dále zakládat např. v roce 1505 v Olomouci nebo v roce 1516 ve Velkých Losinách. Začátkem 16. stol. bylo na našem území již 22 papíren. (Honzíková, str. 165–166)

3.1.2 VÝROBA PAPÍRU

V dnešní době se papír vyrábí na papírenských strojích. V průměru je papírenský stroj široký od 6 do 8,5 metru a jejich výrobní rychlost je až 1800 m za minutu. Všechny části papírenských strojů jsou zaměřeny na odstranění vody z papíroviny a na výrobu jednoho kilogramu papíru se spotřebuje asi 50–100 l vody. (Honzíková, str. 166)

Papírenský stroj má dvě hlavní části, zaprvé je to mokrá část, která se dále dělí na část síťovou a lisovou, zadruhé je to část suchá, která se dále dělí na část sušící se strojovým hlazením a navíjením papíru. (Honzíková, str. 167)

Základní surovinou na výrobu papíru, kartonu a lepenky je dřevo a vlákniny, které se z něj vyrábí (celulóza, dřevovina a polocelulóza). Z jehličnatých stromů se nejvíce používá smrk nebo jedle. Smrk je vhodný na všechny typy vláken, jedle se mechanicky i chemicky dobře zpracovává. Z listnatých stromů můžeme použít dub, buk, břízu, anebo osiku. K ostatním surovinám, které se používají je sláma, některé další jednoleté rostliny, hadry a starý papír. (Honzíková, str. 168)

Charakteristikou výroby papíru je tzv. „mokrý“ způsob výroby. Na začátku se 1 % vláknitých a přídatných surovin rovnoměrně rozptýlí v cca 99 % vody a následně se přebytečná voda odstraní. Odvodnění musí být postupné, protože jinak by neměla vlákna možnost vzájemně se proplést (zplstít), to poté zajistí soudržnost hotového papíru. Zplstňování se uskutečňuje na sítích. Další přebytečnou vodu odstraňujeme pomocí lisování a sušením. Na základě tohoto principu nemusí papír vyrábět pouze na strojích, ale i ručně. V dnešní době dominuje ale vyrábění papíru na strojích. Papírovinu můžeme zpracovávat na různých typech papírenských a strojů, kdy na strojích s podélným sítem vyrábíme papíry a kartóny, na strojích s vřícovým sítem vyrábíme povětšinou lepenky. (Kocman, str. 7–8)

3.1.3 DRUHY PAPÍRU

Papíry, kartóny a lepenky mají velmi mnoho druhů, v některých encyklopediích se udává přibližně 720 druhů papírů, 100 druhů kartónů a 180 druhů lepenek. Papír můžeme rozdělovat do různých skupin podle typických znaků a hledisek. Zprvce to může být podle podílu látek, z nich je papír složen na např. dřevité, středně jemné atd. Dále je můžeme dělit papíry podle výrobní techniky na ruční a strojní nebo např. podle stupně klížení na neklížené, poloklížené a klížené. Dále můžeme papír dělit podle určení a použití na tiskové papíry, balící papíry a papíry pro různé obalové techniky, psací a kreslicí papíry, technické papíry a papíry k rozmanitému použití. Tiskové papíry dále dělíme podle techniky tisku na knihtiskové, ofsetové a podle povahy konečného výrobku na novinové, plakátové a bankovkové. Balící papíry a papíry pro různé obalové techniky můžeme dělit na hedvábné, pergamenové, šedáky, nepromastitelné apod. Psací a kreslicí papíry mohou být náčrtkové, konceptní, strojové aj. Technické papíry jsou např. kalibrové, kabelové, antikorozi atd. Mezi papíry k rozmanitému použití patří např. toaletní, smirkový, cigaretové aj. Mezi nejčastěji používané druhy papírů patří tiskové, psací a kreslicí a balící. (Honzíková, str. 171–172)

Tiskové papíry

Jde o opravdu velkou skupinu papírů, které mají různé látkové složení a vlastnosti. Jsou upravovány pro zpracování různými grafickými technikami. U všech druhů se ostře mele papírovina s přidáním různého množství plniv a barevných pigmentů, aby se zmenšila průhlednost papíru. Podle zvolené tiskové techniky se určuje i stupeň klížení a hladkost povrchu papíru. Mezi nejpoužívanější tiskové papíry patří např. novinový papír, barevný tiskový papír, hlubotiskový papír aj. (Honzíková, str. 172)

Psací a kreslicí papíry

Tyto papíry tvoří také velice početnou skupinu. Patří sem papíry určené pro psaní ruční i strojové, rýsování, kreslení. Nejčastěji se ale používají tyto např. kancelářský papír, strojový papír, náčrtkový aj. (Honzíková str. 173)

Balící papíry

Podle toho, na co jsou tyto papíry určené mají různé složení, povrch i barvu. Nejlepší a nejpevnější jsou papíry, které se vyrábí z odpadu juty, konopí, manily a hadrů. Ty, které jsou méně pevné se vyrábí ze slámy a dřevoviny. Balící papíry slouží k zabalení zboží, a proto mají za úkol věc ochránit před zašpiněním, vlhkem, anebo poškození. Balící papíry mají mnoho druhů jako je např. balíkový, Albino, hedvábný, Kraft atd. (Honzíková, str. 174)

3.2 KORÁLKY

Korálky se vyrábějí z mnoha surovin, v mnoha barvách, velikostech i tvarech.

3.2.1 HISTORIE

Historie korálek jde dějinami ve všech kulturách na všech kontinentech světa. Od pradávna má člověk potřebu zdobit své tělo. V prehistorické době se šperky vyráběly z toho, co člověk zrovna našel v přírodě jako např. rohy, mušle, zvířecí zuby. Dějiny korálek, které byly umělecky zhotovené začínají s technikou zpracování a vypalování hlíny a s opracováním zlata v době bronzové. Na korálový šperk se ale dříve nepohlíželo pouze z estetického hlediska. Šperk neměl totiž až do 16. století pouze ozdobnou funkci, sloužil totiž spíše jako amulet, talisman nebo znak postavení, mohl symbolizovat příslušnost k určitému kmeni a poskytoval informace o společenském zařazení. Korálky se však v historii nepoužívaly pouze jako šperky. V mnoha civilizacích se až do 19. stol. používaly jako platidlo a často sloužily k bohatému výměnnému obchodu. Až na počátku renesance se šperky začaly nosit pouze z estetického důvodu. Na starých obrazech můžeme pozorovat šaty bohatě poseté korálky a perlami, tento vývoj módy byl posílen obchodováním s korálky, který se stal velmi výnosným a byl úzce spojen také s postupující kolonizací. V Evropě v této době začala vznikat centra výroby korálek např. manufaktury na sklo Murano v Benátkách. V Čechách a na Moravě se usídlili brusiči granátů, později začaly vznikat známé sklářské huti, které měly centrum v Jablonci nad Nisou. K rozhodující proměně tzv. módních šperků však došla v 19. stol. kdy byly počátky strojového zpracování, a to umožnilo masovou výrobu. Výsledkem toho bylo, že se šperky staly dostupnými pro širší společenské vrstvy a přestal být symbolem nadřazenosti panského stavu. Strojová výroba umožnila výrobu velkého množství korálek, objevily se nové materiály, jako např. bakelit a jiné umělé hmoty. Začaly vznikat stále i nové techniky zpracování korálek. V dnešní době máme dostupný bohatý výběr korálek z celého světa, různé materiály a v obchodech můžeme obdivovat nekonečnou rozmanitost korálek. (Grabnerová, str.6)

3.2.2 MATERIÁLY NA VÝROBU KORÁLKŮ

Sklo

Sklo je jedním z nejčastějších a nejdůležitější materiálů pro výrobu korálek a perliček. U skleněných korálek ovlivňuje stupně průhlednosti a individuální zbarvení skla různé složení minerálních látek. V manufaktuře Murano v Benátkách stále opatrují staré výrobní postupy jako tajemství. Existuje spousta druhů skleněných korálek, korálky ručně vinuté,

tažené, foukané a tavené z mnoha dalších částí dohromady. Skleněnou hmotu můžeme i barvit přidáním oxidu kovů, povrch skla je možné pokrýt listrem a zdobit broušením, rytím, leptáním, zlacením či malbou. Dříve se skleněné korálky zpracovávaly ručně, v dnešní době už se ale lisují strojem. I průmyslově vyráběné korálky vypadají krásně díky ušlechtilým materiálům nebo díky zpracování povrchu a broušení. Korálky ze skla jsou nejoblíbenější a nejrozšířenější. (Grabnerová, str. 8)

Dřevo

Největší výhodou dřeva je lehkost a měkkost. Dřevo je ideálním materiálem k dalšímu zpracovávání např. řezání, soustružení nebo lakování. Jednobarevné lakované dřevěné korálky mají velice rozmanitou barevnost a nápadité tvary jako např. válečky nebo koule. Dřevěné ručně malované korálky mohou mít různý dobový design nebo etnický styl. Přirozené zbarvení dřeva může mít širokou škálu barevných odstínů od velmi světlé po ebenově černou, a to je díky různým typům dřevin. Velmi nápadité jsou barvy a tvary korálků z exotických dřevin. Jde především o korálky z bambusu, ze dřeva palem, palisandrů, anebo ploché kotoučky např. z kokosových skořápek nebo banánových listů. Dřevěné korálky různých tvarů si můžete vyrobit i doma. (Grabnerová, str. 8)

Keramika

Řemeslníci ze všech konců světa používali a stále i používají k výrobě korálků hlínu. Z pálené hlíny můžeme vytvářet jednoduché korálky bez glazury, mívají barvu surové hlíny, jako je např. terakota. Keramické korálky s glazurou, které jsou dováženy z Řecka, mají často jednoduché a hrubé tvary. Jsou ale výrazné díky zářivým barvám a zajímavým strukturám povrchu. Nevýhodou těchto korálků je, že jsou dost těžké a poměrně křehké a citlivé na nárazy. Mezi další známé keramické korálky patří jemné, ručně malované korálky z Peru, jejichž pomalování znázorňuje motivy z peruánské kultury. (Grabnerová str. 8)

Kov

Kovové korálky se vyrábí z kovových plíšků, které jsou vyrobené z nejrozličnějších slitin, například z mědi nebo mosazi. Mohou být lisované nebo ražené. Některé korálky mohou mít patinu (tzv. starožitný efekt), někdy jsou zhotovené z leštěného kovu. Drahé módní korálky se často pozlacují nebo postříbřují. Starobyle vypadající korálky pochází většinou z Indie, moderní a cenné korálky se vyrábějí především v Itálii. Povrch kovových korálků

je většinou citlivý na různé parfémů, mýdla a pot, takže postupem času obvykle začne oxidovat a poté zmatní. (Grabnerová, str. 8)

Umělá hmota

Umělá hmota už dávno ztratila pověst laciného materiálu právě díky stále náročnějším a lepším zušlechťovacím technikám. Z umělé hmoty se vyrábí různorodé korálky a nabízí možnost vytvářet stále nové, originální a módní šperky, které jsou cenově velmi přijatelné, ale nevydrží tolik, jako šperky z jiných materiálů. Zpočátku sloužila umělá hmota k napodobení různých přírodních materiálů. V 60. letech se ale výrobci začali soustředit na vlastní charakter materiálu a barvy a tvary byly stále nápaditější. Ještě v dnešní době má umělá hmota velmi důležitou roli v imitaci kovových korálků. Korále z umělé hmoty se mohou galvanicky potahovat kovovou vrstvou, kdy tloušťka vrstvy určuje kvalitu korálku. Tyto korálky jsou levnější, lehčí a méně citlivé než pravé kovové korálky. (Grabnerová, str. 8–9)

3.2.3 DRUHY SKLENĚNÝCH KORÁLKŮ

Rokajl

Název rokajl se používá pro drobné korálky většinou ve tvaru zploštělé kuličky s otvorem. Tyto korálky se vyrábějí v mnoha velikostech. Nejčastější velikosti jsou 15,11,8 a 6. U těchto velikostí platí, že čím menší číslo velikosti, tím větší korálek.

Válečkový rokajl

Tento název se používá pro rokajl ve tvaru drobných válečků. Válečkový rokajl pochází z Japonska a je díky svým rozměrům dokonalý pro trojrozměrné objekty.

Křišťálová sluníčka

Korálky z křišťálového skla se vyrábí ve spoustě různých tvarech, mezi nejoblíbenější patří tzv. sluníčka. Dají se sehnat v mnoha velikostech, barvách i povrchových úpravách.

Tyčinky, čípky

Tyčinky nebo také čípky se vyrábí tím, že se odsekávají úzké, duté tyčinky skla. Tyčinky můžeme sehnat v různých délkách a většinou mají velice ostré hrany.

Perly

Perly jsou symbolem krásy a vkusu, avšak pravé perly jsou velice drahé. Existují ale tzv. voskové perly, což jsou skleněné korálky pokryté speciální vrstvou. Jsou levné a můžeme je sehnat v mnoha velikostech, barvách i tvarech.

Mačkané korálky

Jsou to skleněné korálky z lisovaného skla. Vyrábí se ve velkém množství tvarů, nejčastěji se setkáváme s jazyčky, kapičkami, krychličkami nebo disky.

Skleněné rivolky

Tyto korálky jsou bižuterní okrouhlé kamínky z křišťálového skla.

**4 SADA NÁMĚTŮ NA VÝROBKY (TVOŘENÍ PRO MALÉ PRINCEZNY) PRO DĚTI
V MŠ VČ. METODICKÝCH POKYŇŮ**

Náměty	Realizace
Námět č. 1 – korunka pro malé prince a princezny	Realizováno v mateřské škole
Námět č. 2 - Zrcadlo krásy	Realizováno v mateřské škole
Námět č. 3 – Popelčin ztracený střevíček	Realizováno v mateřské škole
Námět č. 4 – královská truhla	Realizováno doma
Námět č. 5 – Švadlenka – návrh princeznovských šatů	Realizováno doma
Námět č. 6 – škraboška na královský bát	Realizováno v mateřské škole
Námět č. 7 – šperk pro princeznu	Realizováno doma
Námět č. 8 – Královský kůň	Realizováno doma
Námět č. 9 – meč pro prince	Realizováno v mateřské škole

4.1 NÁMĚT Č. 1

Název: Korunka pro malé prince a princezny

Cíl: Dítě se seznámí s novou technikou pomocí pěny na holení a vytvoří si korunu

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 75 minut

Organizační forma: individuální a skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Čtvrtky formátu A3, pěna na holení, barevné tuše, klobouková guma, věci na zdobení: plyšové kuličky, korálky, plastové kytičky, molitanové kytičky, třpytivá srdíčka, nalepovací kamínky, zlaté samolepky, barevná dřívka, třpytivé akrylové barvy (zlatá a stříbrná), tekuté disperzní lepidlo
- Nůžky, obyčejné tužky, plastový táč, pravítko, štětce, špejle

Motivace:

- 1) Po prostoru třídy rozmístíme dílky papírové skládačky, každé dítě si sebere jeden dílek skládačky, dívky sbírají s červeným puntíkem, chlapci s modrým, poté to ve skupině poskládají. Chlapcům vznikne princ a dívkám princezna.
- 2) Rozhovorem: Jaké princezny znáš? Jaký je rozdíl mezi princem a princeznou, kteří jsou na obrázcích? Jaká je tvoje nejoblíbenější pohádka o princezně?

Průběh činnosti

- 1) Dítě si obkreslí a vystřihne připravenou šablonu koruny
- 2) Učitelka na táč nastříká pěnu na holení, poté dítě nakape barevnou tuš do pěny podle svého výběru barev a pomocí špejle rozprostře barvy všude po povrchu pěny
- 3) Dítě ponoří šablonu do připravené pěny a barvy se obtisknou na papír, poté pomocí pravítka barvu setře a má hotový podklad na korunu
- 4) Až koruna uschne, každé dítě si korunu vyzdobí pomocí různých ozdobných prvků a šablonu koruny spojíme pomocí sešívačky
- 5) Každé dítě si ustříhne kousek gumičky, na gumičku dítě navlékne korálky, kdy vždy z obou stran udělá uzlík, aby korálek držel na stejném místě, poté už jen po stranách koruny udělá paní učitelky dírky děrovačkou a gumičku zaváže

Obrázek 2 nastříkání pěny, rozprostření barev v pění, shrnutí pěny a zdobení koruny

4.2 NÁMĚT Č. 2

Název: Zrcadlo krásy

Cíl: Dítě se seznámí s technikou koláže a vytvoří si zrcadlo

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 45 minut

Organizační forma: skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Šablony zrcadel z kartónu, ovál z bílé čtvrtky, barevné papíry, alobal, věci na zdobení: třpytivé akrylové barvy, plastové kytičky, plyšové kuličky, třpytivé nalepovací pásy, kamínky, tekuté disperzní lepidlo
- Nůžky, obyčejné tužky

Motivace: Na špejli přilepíme Sněhurku, po třídě schováme 7 trpaslíků a zahrajeme dětem krátké divadlo: „Ahoj děti, já jsem princezna, kterou možná někdo z vás zná, víte, jak se jmenuji? Ano jsem Sněhurka a jsem zrovna tak moc smutná, protože se mi u vás ve třídě ztratilo 7 trpaslíků, pomůžete mi je najít?“ S dětmi si poté trpaslíky můžeme pojmenovat a poté Sněhurka vypráví příběh, který děti mohou doplňovat, pokud pohádku znají.

Průběh činnosti

Dítě si vezme šablonu zrcadla z kartonu a ovál ze čtvrtky, který si obkreslí doprostřed zrcadla

- 1) Dítě si natrhá různé kousky barevných papírů, které bude skládat a lepit kolem oválu a začne tak vytvářet koláž
- 2) Když je koláž hotová, vystřihne si ovál z alobalu, který nalepí na předem obkreslený ovál na kartonu
- 3) Nakonec si dítě může vyzdobit zrcadlo podle své fantazie

Obrázek 3 Trhání papíru, lepení papíru a zdobení zrcadla

4.3 NÁMĚT Č. 3

Název: Popelčin ztracený střevíček

Cíl: Dítě se seznámí s technikou pomocí bublinkové folie a vytvoří si střevíček

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 45 minut

Organizační forma: individuální a skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Bílé čtvrtky, temperové barvy, bublinková fólie, věci na zdobení: plyšové kuličky, korálky, plastové kytičky, molitanové kytičky, třpytivá srdíčka, nalepovací kamínky, zlaté samolepky, alobal, barevná dřívka, třpytivé akrylové barvy (zlatá a stříbrná), tekuté disperzní lepidlo
- Nůžky, obyčejné tužky, váleček, misky

Motivace:

- 1) Každé dítě dostane šátek, který může používat jakkoliv (např. jako šaty, plášť), pustíme dětem hudbu z popelky a s dětmi si zatančíme, během toho doprostřed třídy položíme střevíček
- 2) Po skončení písně si s dětmi sedneme do kruhu a budeme hádat komu by střevíček mohl patřit, poté zjistíme, že je popelčin a pohádku si s dětmi převyprávíme

Otázky k motivaci: Jaké postavy jsou v pohádce popelka? Dokáže někdo říct o čem pohádka je?

Průběh činnosti

- 1) Dítě si nejprve obkreslí a vystřihne šablonu střevíčku
- 2) Poté paní učitelka na válečky nalepí bublinkovou folii a do misek rozmíchá temperové barvy s trochou vody
- 3) Následně dítě nanese štětcem barvy na váleček s bublinkovou fólií
- 4) Dítě bude válet nabarveným válečkem přes střevíček a poté nabarvený střevíček nechá zaschnout
- 5) Nakonec si dítě střevíček dozdobí podle své fantazie, můžeme použít třpytky nebo korálky

Obrázek 4 Předloha střevíčku

4.4 NÁMĚT Č. 4

Název: Královská truhla

Cíl: Dítě si vyrobí si truhlu a procvičí si správný úchop štětce

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 45 minut

Organizační forma: skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Hnědé čtvrtky, plastové diamanty, temperové barvy, třpytivé barvy, barevné papíry, tekuté disperzní lepidlo
- Nůžky, obyčejné tužky, černé fixy

Motivace:

- 1) Den před tím, než budeme vytvářet truhlu si s dětmi uděláme výpravu za ztracenou truhlou, kdy jim král ve třídě schoval mapu, jak se k truhle dostat
- 2) Děti truhlu podle mapy najdou a vezmeme si ji do mateřské školy
- 3) Druhý den si s dětmi budeme prohlížet, jaké poklady se v truhle nacházejí a rozdělíme je mezi děti (plastové diamanty) a děti si na svoje poklady vytvoří vlastní truhlu

Průběh činnosti

- 1) Dítě si obkreslí a vystřihne šablonu truhly
- 2) Polovinu truhly přehne jako víko truhly
- 3) Dokreslí detaily na truhlu pomocí černého fixu
- 4) Víko truhly si každé dítě dotvoří podle své fantazie, může si např. vymalovat jednotlivé části temperami nebo třpytivými barvami, může z dřívěk vytvořit obdélník a truhlu si na obdélník podepsat
- 5) Na závěr dovnitř truhly nalepí plastové diamanty a flitry

Obrázek 5 Předloha truhly

4.5 NÁMĚT Č. 5

Název: Švadlenka – návrh princeznovských šatů

Cíl: Děti dokážou ve dvojici spolupracovat a domluvit se

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 60 minut

Organizační forma: skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Bílé čtvrtky, barevné papíry, různé odstřížky látky, korálky, mašle, bavlnky, knoflíky, tekuté disperzní lepidlo
- Obyčejné tužky, nůžky

Motivace:

- 1) Rozhovorem s maňáskem sovy: „Ahoj Děti já jsem sova Alžběta a přiletěla jsem si k vám pro pomoc, jsem z království za sedmero horama a sedmero řekama, kde žije jedna krásná princezna Sofie, která jde dneska na bál, ale nemá šaty. Mám tady nějaké šikovné děti, které by jí pomohly vyrobit šaty? Víte, co se používá na výrobu šatů?”
- 2) Porovnávání šatů princezen z historie a princezen z pohádek, zkoumání různých ozdobných prvků na šatech princezen

Průběh činnosti

- 1) Děti se rozdělí do dvojic, pro děti budou připravené různé šablony šatů, každá dvojice si vybere šablonu obkreslí si ji na čtvrtku a vystřihne (pokud by si některá dvojice chtěla vytvořit vlastní tvar šatů, určitě může)
- 2) Poté už bude práce jen na nich a na tom, jak se ve dvojici domluví, můžou pro zdobení šatů použít barevné papíry, odstřížky látek, korálky, knoflíky, bavlnky
- 3) Až budou mít všichni hotovo, každá dvojice ostatním a sově Alžbětě jaké šaty vytvořila

Obrázek 6 Předloha šatů

4.6 NÁMĚT Č. 6

Název: Škraboška na královský bál

Cíl: Dítě se seznámí s prací s krepovým papírem a prací s drátky a vytvoří si škrabošku

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 45 minut

Organizační forma: skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Bílé čtvrtky, krepové papíry, barevná dřívka, peříčka, pěnové květiny, tekuté disperzní lepidlo
- Nůžky, obyčejné tužky, děrovačka, tavicí pistole

Motivace: Dětem do třídy přijde pozvánka na královský bál, dětem pozvánku přečteme a zjistíme, že podmínkou je mít škrabošku, poté se můžeme s dětmi naučit taneček na královský bál

Průběh činnosti

- 1) Dítě si obkreslí a vystřihne šablonu
- 2) Následně si dítě natrhá krepový papír na kousky a pomocí lepidla nalepí kousky na předem připravenou šablonu
- 3) Až bude mít zaplněnou plochu bude škrabošku zdobit pomocí peříček, pěnových květin a samolepek

- 4) Doprostřed škrabošky nalepíme barevné dřívko, děti si mohou barevné dřívko ozdobit pomocí samolepek

Obrázek 7 vytváření kuliček a lepení na šablonu

4.7 NÁMĚT Č. 7

Název: Šperk pro princeznu

Cíl: Dítě si vyzkouší vyrobit si papírové korálky a vytvoří náramek nebo náhrdelník

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 60 minut

Organizační forma: individuální a skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Obrázky ze starého kalendáře, reklamní letáky, balicí papíry, bezbarvý lak na nehty, špejle nebo brčka, korálky, klobouková guma, nylonová šňůrka, tekuté disperzní lepidlo
- nůžky

Motivace: loutkové divadlo na říkanku: Princeznička na bále – František Hrubín (viz příloha č.1)

Průběh činnosti

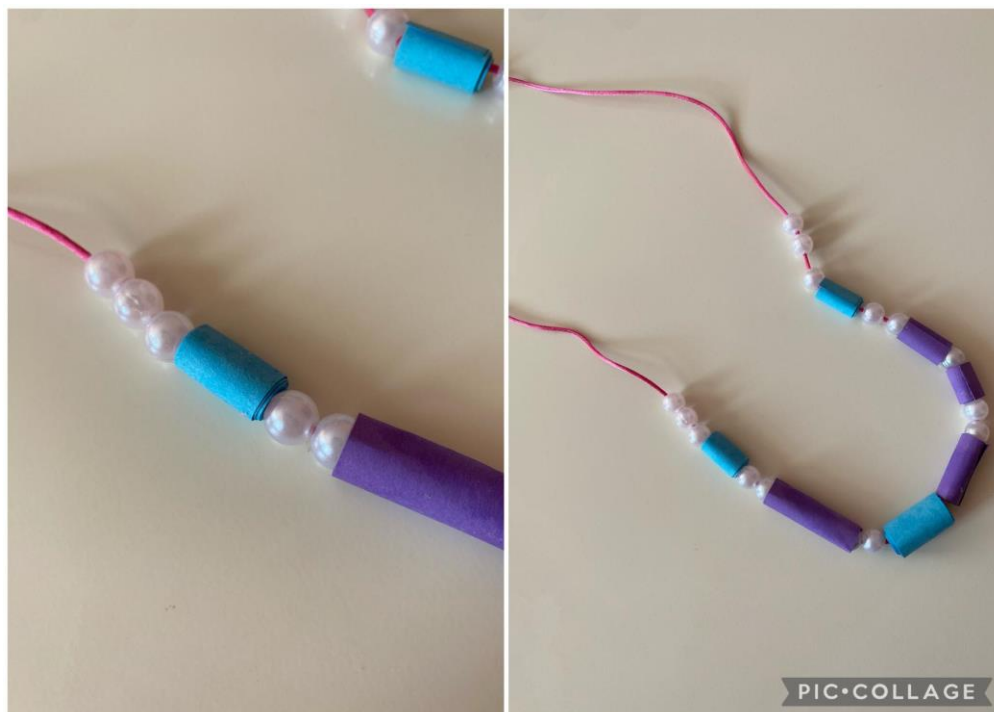
- Tento nápad bych s dětmi realizovala dva dny, kvůli tomu, že korálky potřebují ztuhnout

První den

- 1) Na korálky je lepší mít papíry formátu A3, předem paní učitelka papíry nastříhá na dlouhé trojúhelníky 2-3 cm široké
- 2) Poté si dítě natře trojúhelník lepidlem a natřený papír bude rolovat na brčko nebo špejli
- 3) Nakonec hotové korálky potře bezbarvým lakem a nechá se zaschnout do druhého dne

Druhý den

- 1) Další den budou korálky suché a dítě je může navlékat na nylonovou šňůrku, pokud chce náhrdelník anebo na kloboukovou gumu, pokud chce náramek
- 2) Mezi papírové korálky může navlékat ještě plastové korálky
- 3) Na závěr už jen dítě sváže samo nebo s dopomocí paní učitelky obě strany náhrdelníku nebo náramku k sobě

Obrázek 8 Předloha náhrdelníku

4.8 NÁMĚT Č. 8

Název: Královský kůň

Cíl: Dítě si procvičí jemnou motoriku při trhání papíru na kousky a vyrobí si koně

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 45 minut

Organizační forma: skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Šablony koně z kartónu, barevné papíry, bavlnky, korálky, nalepovací kamínky, třpytky, tekuté disperzní lepidlo
- Černé fixy

Motivace: rozhovorem: „V království se chystá koňská výprava, chtěli byste se takové výpravy také účastnit? Ale vždyť nikdo z nás nemá koně, co s tím uděláme? Ano můžeme si ho vyrobit a poté se na výpravu vydat. Další den můžeme s dětmi a našimi koňmi výpravu uspořádat při pobytu venku. Pro děti připravíme na ukázkou obrázku s různými plemeny koní.

Otázky k motivaci: Už jste někdy na koni jezdili? Víte, co koně jí? Co používáme, když chceme na koni jezdit? Co všechno víte o koních?

Průběh činnosti

- 1) Každé dítě dostane připravenou šablonu koně
- 2) Děti budou trhat barevný papír na kusy a lepit na šablonu koně
- 3) Koni dokreslí detaily (oči, nosní dírky a pusy) pomocí černého fixu
- 4) Pomocí bavlnek udělá koni hřívku a ocas, na bavlnky může navlékat a zavazovat i korálky
- 5) Děti mohou koni ještě udělat sedlo z barevného papíru a dozdobit ho třpytivými barvami nebo kamínky

Obrázek 9 Předloha koně

4.9 NÁMĚT Č. 9

Název: Meč pro prince

Cíl: Dítě se seznámí s houbičkovou technikou a vytvoří si meč

Věk: 4–6 let

Časová náročnost: 45 minut

Organizační forma: individuální a skupinová

Vyučovací metoda: instruktáž

Materiál a pomůcky:

- Bílé čtvrtky, temperové barvy, bublinková fólie, dřívka, třpytky, korálky a kamínky, tekuté disperzní lepidlo
- Nůžky, obyčejné tužky, váleček, misky

Motivace: loutkové divadlo s drakem a princem: „Já jsem silný princ a chci osvobodit princeznu od tohoto zlého draka, má ale pět hlav a já jsem na něj děti úplně sám, nemám tu nějaké silné prince, které by mi ho pomohli přeprat? Děti víte, co potřebuje takový princ? Ano meč nebo třeba štít, vy si ho teď můžete jít vyrobit a pak se pokusíme přeprat tohoto draka.“

Průběh činnosti:

Každé dítě si nejprve obkreslí a vystříhne šablonu meče

- 1) Poté na houbičku nanese temperové barvy a pomocí houbičky budeme nanášet barvu na meč
- 2) Po nanesení barev necháme meče zaschnout na topení
- 3) Nakonec si dítě meč dozdobí podle své fantazie, může použít třpytky, korálky nebo kamínky
- 4) Nakonec meč podlepí dřívkem, aby držel tvar

Obrázek 10 Předloha meče

5. TESTOVÁNÍ NÁMĚTŮ

V této kapitole naleznete otestování alespoň 50 % námětů v mateřské škole. Vždy zde zmiňuji průběh činnosti a poté reflexi.

4.1. NÁMĚT Č. 1

Průběh činnosti:

Tento úkol jsem realizovala se sedmi dětmi ve věku od 4 do 6 let. Nejprve jsme si s dětmi udělali krátký úvod do tématu, kdy si dívky sbíraly na koberci části skládačky s červeným puntíkem a chlapci s modrým. Dívky i chlapci si dohromady poskládali své skládačky, chlapci tam měli prince a dívky princeznu. Poté jsme o princeznách a princích vedly rozhovor (viz motivace u námětu č. 1) a ukazovali jsme si s dětmi, jak princezny vypadaly v období renesance. Nejprve si každé dítě obkreslilo a vystřihlo šablonu koruny. Jelikož je technika pěny na holení se skupinou dětí náročná, děti s touto technikou pracovaly individuálně. Ostatním dětem jsem dala za úkol postavit z kostek království a poté mi ho představit. Na koberec jsem ještě dětem položila různé skládačky obrázků s princeznami z pohádek od Walt Disney, které po celou dobu činnosti mohly využít. Děti ke mně ke stolu tedy chodily individuálně, kdy jsem na táč nastříkala pěnu, děti si tam nakapaly pár kapek barevné tuše a pomocí špejle smíchaly barvy a dostaly barvu po celém povrchu pěny. Poté jsme korunu do pěny namočily, zvedly z tácu a pomocí pravítky pěnu setřely. Po zaschnutí podkladu koruny si dítě vyzdobilo korunu podle své fantazie. Gumičku na korunu dělaly děti s mou dopomocí. Já jsem jim ustříhla gumičku, oni na ni navlékali korálky, poté já jsem udělala po stranách děrovačkou dírky a gumičku jim tam přivázala.

Reflexe:

Původní předpokládaný čas, který byl zvolen (60 minut) nebyl dostačující, jelikož technika pěny na holení je náročnější. Technika pěny na holení byla pro děti úplnou novinkou a jejich reakce na tvoření byla pozitivní a hned chtěly pokračovat ve tvoření. Tato technika děti opravdu zaujala, a vždy pro ně bylo velikým překvapením jaký barevný podklad z toho vznikl. Příště bych místo plastového tácu použila pouze nějakou rovnou podložku. Je to více praktické a pěnu vždy pouze stáhneme z podložky a můžeme dát novou. Měla jsem dostatečné množství ozdob, které děti mohly použít a také velký výběr. U zdobení jsem poznala rozdíly mezi dětmi, některé děti zdobily za účelem toho, aby na koruně bylo co nejvíce ozdob, některé děti naopak zdobily tak, aby v tom byla jakási symetrie. Jinak bych tento úkol zhodnotila pozitivně, děti mi na činnost dávaly pozitivní zpětné vazbu. Tato činnost děti rozvíjela v jemné motorice (Stříhání. Lepení, navlékání korálků apod.).

Obrázek 11 Hotové koruny

4.2 NÁMĚT Č. 2

Průběh činnosti:

Tento úkol jsem realizovala se sedmi dětmi ve věku od 4 do 6 let. Nejprve jsem měla pro děti připravený krátký úvod do tématu, kdy jsem po třídě schovala obrázky sedmi trpaslíků a děti pomáhaly Sněhurce najít ztracené trpaslíky a poté jsme si vyprávěli příběh o Sněhurce. Nejprve jsem děti nechala, aby se samy snažily převyprávět pohádku o Sněhurce, poté jsem se ještě doptávala na některé otázky. Každé dítě poté dostalo vystříženou šablonu zrcadla. Děti si trhaly na kousky barevné papíry a lepily je dokola na zrcadlo. Poté si dítě vzalo ovál z alobalu a nalepilo si ho doprostřed. Děti si už jen zrcadlo dozdobily podle jejich fantazie.

Reflexe:

Tuto činnost můžeme realizovat s celou skupinou dětí najednou. Je dobré dětem vystříhnout předem šablony zrcadel, jelikož kartón se stříhá velice špatně a bylo by to pro ně opravdu těžké. Dětem jsem vystříhla i ovály z alobalu, jelikož je alobal velice jemný a snadno se trhá. Měla jsem dostatečné množství ozdob, takže si každý vybral, co chtěl. Tento úkol hodnotím pozitivně, s dětmi jsme rozvíjela jemnou motoriku (Trháním a lepením papíru).

Obrázek 12 Hotová zrcadla

4.3 NÁMĚT Č. 3

Průběh činnosti:

Tento úkol jsem realizovala s pěti dětmi ve věku od 4 do 6 let. Nejprve jsem měla pro děti připravený krátký úvod do tématu, pustila jsem dětem písničku z Popelky a společně jsme tančili, mezitím jsem dala na elipsu střevíček. Po skončení písničky jsme si s dětmi sedli k elipse a hádali komu by mohl střevíček patřit. Po chvíli jsme zjistili, že možná Popelce, a tak jsme si pohádku převyprávěli. Poté jsme začali s tvořením, nejprve si děti obkreslily a vystříhly střevíček z bílé čtvrtky. S dětmi jsme si na válečky nalepili bublinkové folie. Každé dítě si vzalo váleček a natřelo bublinkovou folii temperovou barvou. Dále děti válely přes střevíček, pokud to bylo málo znovu natřely barvu a válely dál. Poté jsme střevíčky nechali uschnout na topení. Na konec si každé dítě střevíček dozdobilo, jak chtělo pomocí alobalu, akrylových barev, nalepovací kamínků, kovových nebo plyšových kuliček, třpytivých lepících pásek, nálepek nebo nalepovacích srdíček.

Reflexe:

Je dobré si bublinkovou folii na váleček lépe přilepit, aby to dětem nejezdilo po válečku. Já jsem si ji nejprve nalepila špatně a dětem ta bublinková folie padala a špatně se jím s tím pracovalo. Tato technika je pro děti velice jednoduchá a dokáže vytvořit hezké výsledky. Některé střevíčky jsme nechaly špatně zaschnout a když děti malovaly třpytivou barvou přes střevíček, barvy se rozmazaly. Na výsledku to nic nemění, ale kdyby se to nechalo lépe zaschnout, výsledek by byl lepší. Tento den jsem měla méně dětí než vždycky, a tak

jsem pro ně měla dostatečné množství ozdob. Pokud by bylo dětí více, potřebovala bych mít pro děti větší množství ozdob.

Obrázek 13 Hotové střevičky

4.4 NÁMĚT Č. 9

Průběh úkolu:

Tento úkol jsem realizovala s pěti dětmi ve věku od 4 do 6 let. Tento den jsem měla méně dětí než obvykle. Každé dítě si nejprve obkreslilo a vystříhlo šablonu meče z bílé čtvrtky. Dětem jsem nastříhala houbu na mytí na menší kousky a každé dítě dostalo jeden kousek. Poté si pomocí štětce natíraly děti temperovou barvu na houbičku. Poté barvu pomocí houbičky přenášely na připravenou šablonu. Připravený barevný podklad jsme nechali zaschnout na topení. Po zaschnutí si každé dítě mohlo meč vyzdobit podle své fantazie např. pomocí alobalu, nalepovacích kamínků, třpytivých lepivých pásek atd.

Reflexe:

Příště bych dala každou houbičku na jednu barvu, a ne dítěti jednu do ruky, protože pokud chtělo dítě více barev, muselo si brát stále nové houbičky. Meče bych příště nechala více zaschnout, jelikož v tento den šly děti na nějakou akci neměli jsme tolik času, a tak některé meče byly špatně zaschlé a barva se při zdobení rozmazávala. Pro děti bylo někdy náročné pracovat s alobalem, jelikož je velice jemný. Při práci s alobalem byla někdy nutná i má pomoc. Je dobré dětem říct, že si mohou na meč nalepit dřívka, která lépe držela tvar meče.

Obrázek 14 Hotové meče

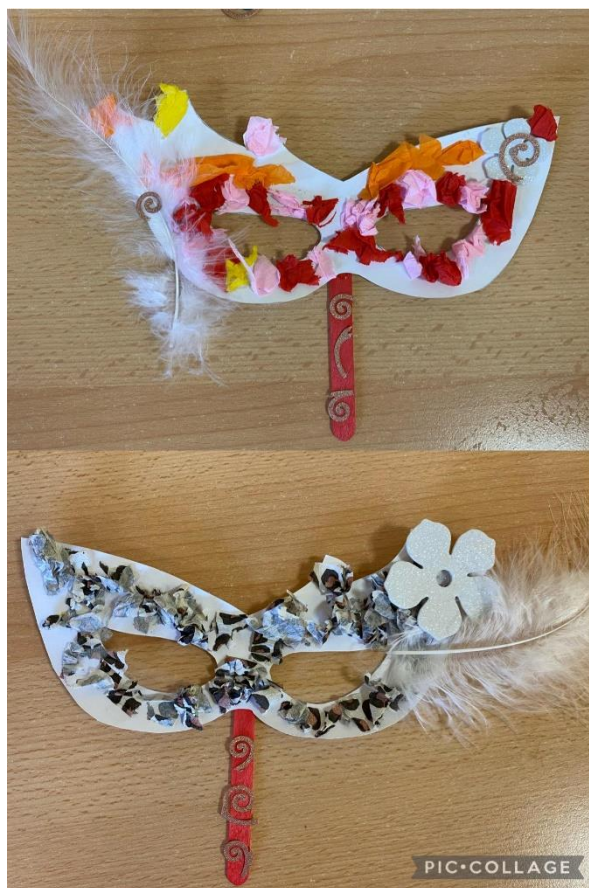
4.5 NÁMĚT Č. 6

Průběh úkolu:

Tento námět jsem realizovala se sedmi dětmi ve věku od 4 do 6 let. Nejprve jsem dětem schovala obálku pod sovičku (maskot třídy) a děti obálku hledaly, poté jsme si ji společně otevřeli. Já jsem dětem přečetla pozvánku na královský bál, kde děti zjistily, že podmínkou je, mít škrabošku. Každé dítě si našlo místo u stolečku a obkreslilo a vystříhlo si šablonu škrabošky z bílé čtvrtky. Na stůl jsem dětem rozmístila různé barvy krepových papírů, děti si krepové papíry trhaly na kousky a vytvářely kuličky. Následně děti kuličky lepily na škrabošku. Škrabošku jsme zdobili pomocí bílých peříček a pěnových květin různých barev. Nakonec děti nalepily na druhou stranu škrabošky, doprostřed barevné dřívko, které si poté mohly vyzdobit pomocí třpytivých nálepek. Když si každé dítě vytvořilo škrabošku, udělali jsme si s dětmi královský bál. Děti si mohly vytvořit z šátků šaty a nebo pláště, vzali jsme si škrabošky, zapnula se hudba a tančili jsme jako na královském bále.

Reflexe:

Tento námět velice dobře rozvíjel jemnou motoriku, především při trhání papíru a vytváření kuliček. Příště bych určitě místo čtvrtky zvolila karton, jelikož je pevnější a škraboška by tak lépe držela tvar. Pokud bychom měli kartón, mohli bychom dřívko nalepit pouze na jednu stranu a ne doprostřed, to by mohlo také vypadat lépe. Je dobré mít od každé barvy více pěnových květin, aby si každé dítě dokázalo vybrat.

Obrázek 15 Hotové škrabošky

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na tvoření pro děti na téma princezen, kdy náměty rozvíjely jemnou motoriku dětí. Cílem této práce bylo vytvoření nových námětů a následné otestování alespoň 50 % v prostředí mateřské školy, což se v praktické části podařilo.

I když se může zdát, že téma princezen je spíše pro dívky, byla jsem velice překvapená, jak se zapojovali chlapi a bavilo je to.

V teoretické části jsem shrnula vývoj jemné motoriky u dětí, představila jsem zde odívání v období renesance a představila jsem historii, použití, a druhy papíru a korálků. Do praktické části jsem vytvořila sadu devíti námětů a poté následné otestování v praxi v prostředí mateřské školy.

Testování námětů bylo ověřeno se sedmi dětmi ve věku od čtyř do šesti let v Mateřské škole Drobeček. Činnosti byly adekvátně uzpůsobené k věku a schopnostem dětí. Všechny náměty byly dětmi zvládnuté, někdy byla potřeba lehká dopomoc paní učitelky. Tyto náměty rozvíjí jemnou motoriku, tvořivost, samostatnost, ale také kooperaci mezi dětmi.

Pokaždé, co jsem přišla, děti s chutí a nadšením pracovaly a poté s radostí ukazovali rodičům, co vytvořily. Děti mi vždy dávaly zpětnou vazbu a dělali jsme si společnou reflexi.

Bakalářská práce je dobrou inspirací, jak můžeme pracovat s takovýmto tématem a jaké výrobky si s dětmi můžeme vyrobit.

Tato práce může sloužit jako inspirace pro učitelky z mateřských škol.

RESUMÉ A CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

Cílem bakalářské práce je seznámit čtenáře s tématem princezen, vytvoření sady námětů na toto téma a následné otestování některých z nich v praxi. V práci jsou teoreticky shrnuta témata jako je vývoj jemné motoriky, odívání v období renesance a historie, výroba a druhy papíru a korálek. Na tuto teoretickou část poté navazuje část praktická, kde čtenář nalezne sadu devíti námětů na téma princezen a následné otestování některých námětů. Některé z těchto námětů byly s dětmi zrealizované v mateřské škole.

The aim of the bachelor's thesis is to acquaint the reader with the topic of princesses, the creation of a set of topics on this topic and the subsequent testing of some of them in practice. The thesis theoretically summarizes topics such as the development of fine motor skills, clothing in the Renaissance and history, production and types of paper and beads. This theoretical part is then followed by a practical part, where the reader will find a set of nine topics on the topic of princesses and subsequent testing of some topics. Some of these topics were implemented with children in kindergarten.

SEZNAM LITERATURY

- BLATNÝ, Marek, ed. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.
- FILIP, Jiří J. *Dějiny papíru*. V Praze: Družstvo Dílo, 1946. Malá řada živých dokumentů.
- GRABNER, Ursula. *Originální šperky vyrobené z pestrých korálek: rozmanité materiály, nápadité techniky*. Praha: Ikar, 1997. ISBN 80-7202-239-3.
- HONZÍKOVÁ, Jarmila. *Pracovní výchova s didaktikou*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2015. ISBN 978-80-7452-111-9.
- KOCMAN, Jiří H. *Médium papír / Jiří H. Kocman*. Vyd. 2. Brno: VUTIUM, 2004. ISBN 80-214-2372-2.
- KOCHOVÁ, Blanka. *Vytváříme zvířátka z korálek*. Brno: Zoner Press, 2012. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-190-5.
- KYBALOVÁ, Ludmila. *Dějiny odívání: Renesance (15. a 16. století)*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-143-3.
- MÜLLER, Lothar. *Bílá magie: epocha papíru*. Přeložil František RYČL. Brno: Host, 2016. ISBN 978-80-7491-243-6.
- NEJEDLÁ, M. *ilustrovaná encyklopedie odívání od tógy po krinolínu*, 1st ed.; PERFEKT, a.s. Karpatská 7: ,811 05 Bratislava, 2009.
- POWER, Jean. *Malé korálky, nápadité šperky*. V Praze: Metafora, 2015. ISBN 978-80-7359-428-2.
- ROTONDI, Giuliana. *Královny a princezny*. Ilustroval Pia TACCONE, přeložil Veronika MATIÁŠKOVÁ. Praha: Dobrovský, 2018. Knihy Omega. ISBN 978-80-7585-026-3.
- VYSKOTOVÁ, Jana a Kateřina MACHÁČKOVÁ. *Jemná motorika: vývoj, motorická kontrola, hodnocení a testování*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4698-2.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Anna Boleynová.....	8
Obrázek 2 nastříkání pěny, rozprostření barev v pěně, shrnutí pěny a zdobení koruny.....	20
Obrázek 3 Trhání papíru, lepení papíru a zdobení zrcadla.....	21
Obrázek 4 Předloha střevíčku.....	23
Obrázek 5 Předloha truhly	24
Obrázek 6 Předloha šatů	26
Obrázek 7 vytváření kuliček a lepení na šablonu	27
Obrázek 8 Předloha náhrdelníku	28
Obrázek 9 Předloha koně.....	30
Obrázek 10 Předloha meče	31
Obrázek 11 Hotové koruny.....	33
Obrázek 12 Hotová zrcadla	34
Obrázek 13 Hotové střevíčky	35
Obrázek 14 Hotové meče	36
Obrázek 15 Hotové škrabošky.....	37

PŘÍLOHA Č.1

Princeznička na bále,
poztrácela korále.

Její táta mocný král,

Honzíka si zavolal.

Honzíku, máš na mále,

přines nám ty korále!

Honzík běžel na horu,

nakopal tam bramborů.

Vysypal je před krále,

nesu vám ty korále.

Větší už tam neměli,

ty snědli už v neděli.

Zdroj: HRUBÍN, František. *První pohádka*. Vyd. 2. Ilustroval Adolf DUDEK. Ostrava: Librex, 1998. Perličky. ISBN 80-7228-038-4.